

Speciální vydání

Marisha Pesslová

Vybrané

okruhy

z mechaniky

pohrom

Argo

**Edice anglo-amerických
autorů**

Speciální vydání

Marisha Pesslová

**Vybrané okruhy
z mechaniky pohrom**

Marisha

Pesslová

VYBRANÉ

OKRUHY

Z MECHANIKY

POHROM

Edici
anglo-amerických autorů
řídí Petr Onufer

Přeložila Petra Kůsová

Poznámka nakladatele

Toto je literární dílo. Jména, osoby, místa i události vzešly z autorčiny fantazie nebo vystupují ve smyšlených souvislostech a jakákoli podobnost se skutečnými osobami, živými či mrtvými, institucemi, událostmi či místy je ryze náhodná.

© Argo, 2014
Special Topics in Calamity Physics
Copyright © Marisha Pessl, 2006
All rights reserved
Illustrations by the author
Translation © Petra Kůsová, 2008
Jacket design © Pavel Růt, 2008

ISBN 978-80-257-0064-8 (váz.)
ISBN 978-80-257-1237-5 (e-kniha)

Anně a Nicovi

VYBRANÉ
OKRUHY
Z MECHANIKY
POHROM

Základní osnova

(Povinná četba)

ÚVOD /13

ČÁST 1 /21

Kapitola #1: **OTHELLO**, William Shakespeare /23

Kapitola #2: **PORTRÉT UMĚLCE V JINOŠSKÝCH LETECH**,
James Joyce /30

Kapitola #3: **NA VĚTRNÉ HÚRCĚ**, Emily Brontëová /42

Kapitola #4: **DŮM SE SEDMÍ ŠTÍTÝ**, Nathaniel Hawthorne /50

Kapitola #5: **ŽENA V BÍLÉM**, Wilkie Collins /58

Kapitola #6: **KONEC CIVILIZACE**, Aldous Huxley /64

Kapitola #7: **LES LIÇAISONS DANGEREUSES**,
Pierre Choderlos de Laclos /74

Kapitola #8: **PANÍ BOVARYOVÁ**, Gustave Flaubert /82

Kapitola #9: **PYGMALION**, George Bernard Shaw /103

Kapitola #10: **ZÁHADA NA ZÁMKU STYLES**, Agatha Christie /123

ČÁST 2 /135

Kapitola #11: **BÍLÁ VELRYBA**, Herman Melville /137

Kapitola #12: **POHYBLIVÝ SVÁTEK**, Ernest Hemingway /154

Kapitola #13: **ŽENY MĚLUŠÍCÍ**, D. H. Lawrence /172

Kapitola #14: **LUPĚČ ZE SHADY HELLU**, John Cheever /186

Kapitola #15: **SLADKÉ PTÁČE MLÁDÍ**, Tennessee Williams /202

Kapitola #16: **SMÍCH VE TMĚ**, Vladimir Nabokov /211

Kapitola #17: **ŠÍPKOVÁ RŮŽENKA A JINÉ POHÁDKY**,
sir Arthur Quiller-Couch /221

Kapitola #18: **POKOJ S VYHLÍDKOU**, E. M. Forster /227

ČÁST 3 /239

Kapitola #19: **KVÍLENÍ A JINÉ BÁSNĚ**, Allen Ginsberg /241

Kapitola #20: **ZKROCENÍ ZLÉ ŽENY**, William Shakespeare /252

Kapitola #21: **VYSVOBOZENÍ**, James Dickey /266

Kapitola #22: **ŠRDCE TEMNOTY**, Joseph Conrad /280

- Kapitola #23: **VYHOĎME HO Z KOLA VEN**, Ken Kesey /287
- Kapitola #24: **ŠTO ROKŮ SAMOTY**, Gabriel García Márquez /294
- Kapitola #25: **PONURÝ DŮM**, Charles Dickens /306
- Kapitola #26: **HLUBOKÝ SPÁNEK**, Raymond Chandler /317
- Kapitola #27: **JUSTINA**, Markýz de Sade /326
- Kapitola #28: **TEN ZATRACENÝ PŘÍPAD V KOŠÍ ULICI**,
Carlo Emilio Gadda /341
- Kapitola #29: **SVĚT SE ROZPADÁ**, Chinua Achebe /349
- Kapitola #30: **ŠPIKLENECKÉ NOKTURNO**,
Smoke Wyannoch Harvey /359
- Kapitola #31: **CHE GUEVARA HOVOŘÍ K MLADÝM**,
Ernesto Guevara de la Serna /367
- Kapitola #32: **ŘÁDNÍ VENKOVANÉ**, Flannery O'Connorová /384
- Kapitola #33: **PROCES**, Franz Kafka /387
- Kapitola #34: **ZTRACENÝ RÁJ**, John Milton /396
- Kapitola #35: **TAJEMNÁ ZAHRADA**,
Frances Hodgsonová-Burnettová /403
- Kapitola #36: **PROMĚNY**, Ovidius /417

ZÁVĚREČNÉ PŘEZKOUŠENÍ /429

ÚVOD

Táta vždycky říkal, že aby člověk mohl vypsát své Životní osudy s očekáváním, že si je někdo přečte, musí mít velkolepý důvod.

„Pokud se člověk neřadí k jménům typu Mozart, Matisse, Churchill, Che Guevara nebo Bond – James Bond –, měl by ve volných chvílích radši malovat prstem nebo hrát dárnu, protože podrobnosti jeho žalostné existence, která bezpochyby skončí tak, jak začala, tedy hekáním, nebudou zajímat nikoho vyjma jeho dotuha naondulované matky s rozkynulýma rukama a rozkydlým pohledem.“

Z tohoto přísného vymezení jsem usuzovala, že svůj Velkolepý důvod najdu nejdřív v sedmdesáti, kdy budu mít jaterní skvrny, revma, ostrovtip jako škrabku na brambory, přísražený příbytek v Avignonu (kde se budu krmit 365 druhů sýra), o dvacet let mladšího milence, který se bude lopotit na poli (nevím na jakém – nějakém zlatavém a vlnivém), a při troše štěstí se budu chlubit i nějakým menším úspěchem v oblasti filosofie či přírodních věd. A přece rozhodnutí – ne, nepřekonatelné nutkání – chopit se pera a svěřit papíru své dětství – zvláště onen kritický rok, kdy se rozpáralo jako zatržený svetr – přišlo mnohem dřív, než jsem kdy vůbec tušila.

Začalo to prostou nespavostí. Od chvíle, kdy jsem objevila mrtvou Hannu, uplynul skoro rok a já už si myslela, že jsem ze sebe vymýtila veškeré stopy té noci, obdobně jako Henry Higgins nesmlouvavým mluvním cvičením vydřel Elizin cockneyský přízvuk.

Mýlila jsem se.

Na konci ledna jsem opět v hloubi noci nespala, na koleji bylo ticho, v ohbí stropu a stěn se temně ježily přikrčené stíny. Neměla jsem nic a nikoho krom pár důležitě se tvářících bichlí typu *Úvodu do astrofyziky* a zvadle zamlklého Jamese Deana, který na mě shlížel ze svého černobílého zvěčnění na zadní straně našich dveří. Mžourala jsem na něj skrz mlhu tmy a s mikroskopickou přesností jsem viděla Hannu Schneiderovou.

Visela metr nad zemí na oranžové elektrické prodlužovací šňůře. Jazyk – nadulý, třešňově růžový jako houbička na nádobí – se jí plazil z pusy. Oči podobné žaludům, omšelým pětníkům nebo dvěma černým knoflíkům od kabátu, jaké děti vmačkávají do tváře sněhulákovi, neviděly nic. Nebo možná, to je právě ta potíž, už viděly všechno; J. B. Tower se vyjádřil, že okamžik před smrtí je „uzřením všeho, co kdy existovalo, naráz“ (vrtalo mi ovšem hlavou, jak to mohl vědět, když *Smrtelnost* napsal na vrcholu

života). A taničky – celé pojednání by se o těch karmínových, souměrných šňůrkách u bot dalo napsat – měla bezvadně uvázané na mašličku.

Vlivem nenapravitelného optimismu („Van Meerové od přírody tíhnou k idealismu a pozitivnímu volnomyšlenkářství,“ tvrdil táta) jsem doufala, že nepřijemné noční bdění je třeba jen přechodný stav, který mě rychle pustí, prchavý výstřelek typu nabíraných sukní s nášivkou pudla nebo oblázků chovaných jako mazlíčci, když jsem ale jednou večer na začátku února četla *Aeneidu*, moje spolubydlící Soo-Jin prohodila, a to ani nezvedla hlavu od skript *Organické chemie*, že část prvků z koleje se chystá vtrhnout na večírek pořádaný kdesi mimo školní areál jedním doktorem filosofie, mě že ale do party nevezmou, protože mám permanentně „unylý“ pohled: „Zvlášť po ránu, když jdeš na úvod do alternativní kultury šedesátých let a nové levice. To koukáš teda pěkně deprimovaně.“

To samozřejmě byly jen Soon-Jininy řeči (v jejím obličejí se Hněv i Radost projevovaly stejným výrazem). Ze všech sil jsem se snažila tu poznámku zahnat, jako by to byl jen čpavý zápach zavánějící z kádinky či zkumavky, pak jsem si ale skutečně začala všimát všemožných jednoznačně skličujících momentů. Když například Bethany jednou v pátek večer uspořádala u sebe v pokoji maraton filmů s Audrey Hepburnovou, na konci *Snídaně u Tiffanyho* jsem zřetelně vnímala, že na rozdíl od ostatních pozvaných spolužaček, které seděly na polštářích, nepřetržitě kouřily a ronily slzy, já v skrytu duše doufám, že Holly Kocoura nenajde. Sama sobě jsem musela zcela upřímně přiznat, že si přeju, aby Kocour už zůstal ztracený a opuštěný, mňoukal a třásl se sám samotinký v bedničkách dobrých leda na třísky v příšerné Plechové uličce, jíž, soudě podle síly hollywoodského slejváku, hrozilo, že se do hodiny octne pod hladinou Tichého oceánu. (Samozřejmě jsem to maskovala tím, že jsem se radostně usmívala, když George Peppard horečně tiskl Audrey, která horečně tiskla Kocoura, který už nevypadal jako kočka, ale jako utonulá veverka. Tuším, že jsem dokonce přesně do rytmu Bethanyiných vzdechů po holčičím vypískla: „Júúú!“)

Tím to ovšem nekončilo. Pár dnů nato jsem seděla na hodině americké biografie u asistenta Glenna Oakleyho, který měl plet jako kukuřičný chleba a zvykl si polykat uprostřed slova. Probíral předsmrtné chvíle Gertrudy Steinové.

„Tak jak zní odpověď, Gertrudo?“ citoval Glenn přemrštěně ztišeným hlasem a levou rukou s vytrčeným malíkem přitom kynul, jako by držel neviditelný slunečník. (Podobal se Gertrudině životní souputnici, Alici B. Toklasové, včetně strašidelného knírku pod nosem.) „Jak zněla otáz-polk-zka, Alice?“

Potlačila jsem zívnutí, přičemž jsem mimoděk sklouzla očima k sešitu a ke svému zděšení jsem uviděla, že, aniž si to uvědomuju, celou dobu maluju rozmáchlým šišatým písmem silně znepokojivé slovo: sbohem. Pravda, sám o sobě to byl nehlasný, neškodný výkřik, já ho ale jen tak mimochodem načmárala jako nějaký zdrcený poděs nejméně čtyřicetkrát po celém okraji stránky – a trochu jsem přitom přetáhla i na předchozí stranu.

„Poví mi někdo, co tím Ger-polk-truda chtěla říct? Modra? Nic? Mohla bys prosím tě dávat pozor? Co ty, Shillo?“

„To je jasné. Měla na mysli nesnesitelnou prázdnotu bytí.“

„Výborně.“

Zdalo se, že vzdor úpornému úsilí zvrátit daný stav (nosila jsem žluté a růžové chlupaté svetříky, vlasy jsem si vyčesávala do ohonu, který podle mě působil velmi pozitivně) začínám zvolna ujíždět přesně do toho, čeho jsem se děsila od samé chvíle, kdy se to všechno stalo. Ujížděla jsem k Prkennosti a Praštěnosti (což byla pouhá odpočívadla na dálnici k Totální vyšinutosti) a směřovala jsem k tomu, abych se ve zralém věku otrásla při pohledu na děti nebo úmyslně vbíhala do hustých holubích hejn pokojně zobajících drobečky. Jistě, kdykoli jsem v novinách narazila na titulek či inzertát typu: „Ocelový magnát (50) obětí náhlé srdeční zástavy“, „TOTÁLNÍ VÝPRODEJ TÁBORNICKÉHO VYBAVENÍ“, po zádech mi přeběhl mráz děsivých vzpomínek. Vždycky jsem se ale utěšovala, že každý – každý, kdo má čím zaujmout – má nějaký ten šrám. I se šrámy může přece člověk celkově myslet a jednat spíš jako Judy Garlandová než dr. Divnoláska, o trochu víc jako Shirley Templeová než strýček Skrblík.

Můj pozvolný sestup do propadliště nálad mohl nerušeně pokračovat, nebýt jistého telefonátu, který mě vytrhl jednoho chladného březnového odpoledne. Bylo to téměř na den přesně rok po Hannině smrti.

„Pro tebe,“ utrousila Soo-Jin, když mi podávala telefonní sluchátko, aniž přitom odlepila oči od tabulky 2114.74 „Aminokyseliny a peptidy“.

„Prosím.“

„Ahoj. To jsem já. Tvá minulost.“

Hluboký hlas ve sluchátku mi vyrazil dech. Nebylo mýlky – ta směsice sexu a silnic, dílem Marilyn, dílem Steinbeckův Charley, patřila jí, i když se změnila. To, co dřív křupalo jako cukr, zvláčnělo jako ovesná kaše.

„Neboj,“ říkala Nefra, „nepronásleduju tě.“ Zasmála se, vyrazila kratičké *ha*, jako když narazí noha na kámen. „Už nekouřím,“ oznámila se zjevnou pýchou a hned pokračovala sdělením, že se po Škole sv. Gallwaye nedostala na vysokou. Místo toho tedy s ohledem na své „potíže“ dobrovolně nastoupila do „druhé Narnie“, kde lidé mluvili o svých pocitech a učili se malovat vodovými barvami ovoce. Mezi řečí vzrušeně prozradila, že na patře, v jejím, poměrně vyrovnaném druhém patře („ne tak sebevražedném jako třetí ani tak manickém jako první“) s ní bydlí „fakt velká rocková hvězda“. „Sblížili se“, ale říct jeho jméno nemůže, protože by tak zahodila všechno, co se za těch deset měsíců „růstového období“ v Heathridge Parku naučila. (Nefra, jak jsem pochopila, nyní sama sebe vnímala jako jakousi popínavou bylinu.) Jedním z předpokladů „absolutoria“, jak vysvětlila (to slovo volila zřejmě proto, že bylo stravitelnější než „propuštění“), bylo vypořádání všech Nedořešených záležitostí.

Já jsem byla Nedořešená.

„Tak jak se máš?“ ptala se. „Jak jde život? Co táta?“

„Táta se má super.“

„A co Harvard?“

„Paráda.“